Civilinė byla Nr. e3K-3-82-313/2022 Teisminio proceso Nr. 2-46-3-00159-2021-5 Procesinio sprendimo kategorijos: 3.3.1.17; 3.1.18.7

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. balandžio 6 d.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Alės Bukavinienės (pranešėja) ir Gedinino Sagačio (kolegijos pirmininkas), teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos kasacini skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. gegužės 13 d. nutarties peržinėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės K. N. ieškinį atsakovėm Eletuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valdybai, Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos organų sprendimų pripažinimo neteisėtais (negaliojančiais)

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- 1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria taikytos laikinosios apsaugos priemonės, apskundimo apeliacine tvarka galimumą, aiškinimo ir taikymo.
- 2. Tauragės apylinkės teisme 2021 m. kovo 15 d. priimtas ieškovės K. N. ieškinys, kuriuo ieškovė prašė: 1) pripažinti neteisėta Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valdybos 2020 m. spalio 15 d. posėdžio protokolinio sprendimo dalį dėl papeikimo skyrimo ieškovei ir jos atšaukimo iš Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valdybos; 2) pripažinti neteisėtu Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentės 2020 m. spalio 16 d. sprendimą dėl ieškovės suspendavimo Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valdybos veikloje; 3) priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
- 3. Ieškovė 2021 m. kovo 15 d. ieškiniu taip pat prašė teismo taikyti laikinąsias apsaugos priemones įpareigoti Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentę iki teismo sprendimo šioje civilinėje byloje įsiteisėjimo dienos įtraukti ieškovę į 2020 metų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingus.
- 4. Ieškové mrodé, kad Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentė savo veiksmais apribojo ieškovės kaip trenerės veiklą, atsisakė įtraukti ją į 2020 m. Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingą ir taip užkirto kelią jai dalyvauti oficialiose varžybose kaip savo treniruojamų sportininkų trenerei ir gauti valstybinius apdovanojimus už pasiekimus varžybose, todėl kilo pavojus, kad nepritaikius laikinujų apsaugos priemonių ieškovė patirs turtinę ir neturtinę žalą, bus kenkiama ieškovės kaip trenerės dalykinė ir reputacijai, trukdoma jai dalyvauti savo treniruojamų sportininkų varžybose. Be to, ieškovei tokiu būdu sudarytos klūtivys pretenduoti į Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valetyta kita kadencijai ir, netiraukus jos į 2020 m. Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitinga, toks trenerių reitinga neatliktų kirovės. O šinagrinėjus ginčą teisme ir priėmus sprendimą, vėlau gali tapti sunku arba neįmanoma realiai įgyvendinti priimto teismo sprendimo ir pašalinti neteisėtų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentės veiksmų rezultatų.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių nutarčių esmė

- 5. Tauragės apylinkės teismas 2021 m. kovo 15 d. nutartimi ieškovės prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo tenkino, įpareigojo Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentę S. M. laikinai, iki teismo sprendimo civilinėje byloje Nr. e2-765-439/2021 įsiteisėjimo dienos, įtraukti ieškovę į 2020 metų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingus; nutartį pavedė vykdyti Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentei.
- 6. Pirmosios instancijos teismas nurodė, kad Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentė savo veiksmais apribojo ieškovės kaip trenerės veiklą ir atsisakė ją įtraukti į 2020 metų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitinga, užkirsdama kelią ieškovei kaip savo treniruojamų sportininkų trenerei dalyvauti oficialiose varžybose ir gauti valstybinius apdovanojimus už pasiekimus varžybose. Pirmosios instancijos teismo vertinimu, nepritaikius ieškovės prašomų kikinųjų apsaugos priemonių, kilo didelė grėsmė, kad ieškovė patirs turtinę ir neturtinę žalą dėl atsakovės veiksmų (neveikimo), nukentės ieškovės kaip trenerės dalykinė reputacija, be to, ieškovei atsiras kliūčių prietenduoti į Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valdybą kitai kadencijai. Be to, tuo atveju, jeigu byloje būtų priimtas ieškovei palankus teismo sprendimas.
- Klaipėdos apygardos teismas, išnagrinėjęs civilinę bylą pagal atsakovių Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentės S. M. ir Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos valdybos atskiruosius skundus, 2021 m. gegužės 13 d. nutartimi nutraukė apeliacinį procesą civilinėje byloje Nr. c2-765-439/2021.
- 8. Apeliacinės instancijos teismas iš šalių pateiktų paaiškinimų bei byloje esančių įrodymų ir Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos interneto svetainėje skelbiamos medžiagos nustatė, kad 2021 m. kovo 28 d. buvo paviešinti 2020 m. Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos sportininkų, trenerių ir sporto klubų retingai ir juose yra nurodytas ieškovės K. N. vardas ir pavardė. Atsiliepime į atskirajį skundą ieškovė pripažino, kad skundžiama pirmosios instancijos teismo 2021 m. kovo 15 d. nutartis yra įvykdyta, ginčijama nutartis sudrausmino federacijos prezidentės savivaliavimą, atliko prevencinį vaidmenį ir neleido atsirasti neatitaisomai žalai.
- 9. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, atskirojo skundo nagrinėjimas, esant iš esmės įvykdytai Tauragės apylinkės teismo 2021 m. kovo 15 d. nutarčiai dėl lakinųjų apsaugos priemonių taikymo, neteko prasmės, nes faktiškai neliko apskundimo objekto, t. y. atskirojo skundo nagrinėjimas tapo teisiškai neaktualus, nes jis nebesukėlė jokių procesinių pasekmių. Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos nurodytos aplinkybės ir byloje keliamas klausimas, ar apskritai ieškovė turi teisę vykdyti trenerio veiklą, nėra šios bylos nagrinėjimo dalykas.
- 10. Dėl to apeliacinės instancijos teismas, atsižvelgdamas į tai, remdamasis apygardų teismų praktika, pagal įstatymo analogiją taikydamas atitinkamas teisės normas, Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau ir CPK) 315 straipsnio 2 dalies 3 punkto pagrindu nutraukė apeliacinį procesą (CPK 3 straipsnio 5 dalis, 315 straipsnio 5 dalis, 338 straipsnis).

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

- 11. Kasaciniu skundu atsakovė Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacija prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. gegužės 13 d. nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - 11.1. Apeliacinės instancijos teismai nepagrįstai taikė įstatymo analogiją, netinkamai nustatė ginčo teisinį santykį, padarė nepagrįstą išvadą, kad byloje neliko apskundimo objekto. Kadangi apskundimo objektas nėra išnykęs ir ginčo teisinį santykį reglamentuoja CPK 151 straipsnio 1 dalies normą, kuri suteika teisę byloje dalyvaujančiam asmeniui apskusti galiojančias teismo pritaikytas laikinąsias apsaugos priemones, tai teismui nebuvo pagrindo taikyti statymo analogija. Apeliacinės instancijos teismo nutarties priėmimo metu civilinėje byloje nebuvo priintas ir įsiteisėjęs teismo sprendimas, kuriuo civilinė byla būtų išnagrinėta iš esmės, civilinė byla nebuvo nutraukta ar pasibaigusi kitais pagrindais. Civilinėje byloje pareikšto ieškinio dalykas nėra susijęs su ipareigojimu įtraukti ieškovę į 2020 metų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingą egzistuoja. Aplinkybė, kad Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingą, todėl įpareiginas laikinai įtraukti ieškovę į 2020 metų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingą, nesuteikė pagrindo spręsti, jog byla yra išragrinėta iš esmės ir baigėsi šalių nagrinėjamas civilinis ginčas, kurio įvykdymui užikrinti turėtų būti taikomos laikinosios apsaugos priemonės.
 - 11.2. Apeliacinės instancijos teismas pažeidė Lietuvos Respublikos Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalį, CPK 5 straipsnio 1 dalį ir proceso teisės normas, suteikiančias asmeniui teisę į teisminę gynybą. Pagal CPK 151 straipsnio 1 dalį byloje dalyvaujančiam asmeniui suteikta teisė apskusti nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo. Tauragės apylinkės teismo 2021 m. kovo 15 d. nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo gali būti apeliacinio skundo objektas. Galiojant laikinosioms apsaugos priemonėms, kurių pagrindu nustatytas įpareigojimas atsakovėms atlikti veiksmus, atsakovės neabejotinai turi materialinį teisinį interesą tokį įpareigojimą ginčyti, reikalaudamos jį paraikinti. Apeliacinės instancijos teismas, nepagrįstai nutraukdamas apeliacinį procesą, pažeidė atsakovių teisę į apeliaciją.
- 12. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo atsakovė Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentė S. M. prašo tenkinti atsakovės Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos kasacinį skundą.
- 13. Atsiliepimu į atsakovės Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos kasacinį skundą ieškovė prašo kasacinį skundą atmesti ir palikti nepakeistą apeliacinės instancijos teismo nutartį. Atsiliepime į kasacinį skundą nurodoma, kad apeliacinės instancijos teismas pagrįstai vadovavosi teismų praktūka. Įvykdžius teismo reikalavimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, neliko ginčo objekto, todėl tolimesnis apeliacinis procesas tapo beprasmis. Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos organų sprendimai, kuritos ieškovė ginčija pagrindinėje byloje, sudarė atsakovėms prielaidas neįtraukti ieškovės į trenerių reitingus, tačiau, teismui pritaikus laikinąsias apsaugos priemones ir Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijai jas įvykdžius, buvo užikirinta ieškovės teisių gynyba.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Del proceso teises normu, reglamentuojančių pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria taikytos laikinosios apsaugos priemonės, apskundimo apeliacine tvarka galimumą, aiškinimo ir taikymo

- 14. Teisė kreiptis į teismą yra konstitucinė asmens teisių ir laisvių apsaugos garantija. Konstitucijos 30 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta, kad asmuo, kurio konstitucinės teisės ir laisvės pažeidžiamos, turi teisę kreiptis į teismą. Tačiau tiek asmens teisė kreiptis į teismą apskritai, tiek teisė kreiptis į apeliacinės instancijos teismą turi būti įgyvendirama pagal įstatyme nustatytą tvarką. Tam, kad apeliacinis procesas būtų pradėtas ir vyktų, turi egzistuoti įstatyme nustatytų sąlygų visuma (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. spalio 6 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-380/2009).
- 15. Apeliacinio proceso prielaidos įtvirtintos CPK 315 straipsmyje. Pagal šio straipsmo muostatas būtinosios sąlygos pradėti apeliacinį procesą yra šios: 1) turi egzistuoti tinkamas apeliacinio apskundimo objektas (sprendimas ar nutartis, kuris pagal įstatymas gali būti skundžiamas apeliacine tvarka), 2) skundą turi paduoti tinkamas subjektas, t. y. asmuo, kuriam pagal įstatymą sutekta teisė skąsti sprendimą (nutarti) apeliacine tvarka, 3) neturi būti praleistas sprendimo (nutarties) apskundimo apeliacine tvarka terminas. Nesant šių prielaidų apeliacini (atskirąjį) skundą turi būti atsisakyta priimti, o nurodytiems trūkumams paaiškėjus nagrinėjant bylą apeliacine tvarka, apeliacinis procesas turi būti nutraukamas (CPK 315 straipsnio 5 dalis).
- 16. Nors CPK 315 straipsnio 5 dalis reglamentuoja teisines pasekmes, kylančias tais atvejais, kai apeliacinio proceso prielaidos neegzistuoja jau apeliacinio (atskirojo) skundo padavimo metu, t. y. kai nustatoma, kad apeliacinis procesas buvo pradėtas neteisėtai, teismų praktikoje ši teisės norma pagal analogiją taikoma ir tada, kai konkreti apeliacinio proceso prielaida, egzistavusi apeliacinio (atskirojo) skundo padavimo metu, šinyksta iki bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka pradžios, kadangi apeliacinio proceso sąbygų nebuvimas lemia bylos nagrinėjimo apeliacine tvarka negalinumą (žr., pvz., Lietuvos apeliacinio tsimo 2021 m. spalio 21 d. nutartį civilinėje byloje Nr. e2-1091-781/2021; taip pat mutatis mutandis (su atitirkamis pakeitimis) Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3k-3-355-823/2019 21 punktą).
- 17. Pagal CPK 151 straipsnio 1 dalį visas šio skirsnio nustatyta tvarka priimtas pirmosios instancijos teismo nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių dalyvaujantys byloje asmenys atskiruoju skundu gali skusti aukštesnės instancijos teismi, šiskynus šio kodekso nustatytus atvejus. Taigi, nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių talkymo kaja paeliacinio apskundimo objektas. Kartu, vertinant pirmosios instancijos teismo nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių talkymo kaja paeliacinio apskundimo objekta, turi būti atskvelgiama į tai deisimo nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių talkymo kaja paejelacinio apskundimo objekta, turi būti atskvelgiama į tai deisimo nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių talkymo neturi nei prejudicinės, net galutinis teismo sprendimas) galios; laikinosios apsaugos priemonės, štrykus būtinumui jas taikyti ar kitaip pasikeitus aplinkybėms, bet kada gali būti panaikintos ar pakeistos jas taikiusio pirmosios instancijos teismo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. lapkričio 25

d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-316-313/2020, 37 punktas). Vėlesnių pirmosios instancijos teismo procesiniu sprendimu panaikinus ar pakeitus taikytas laikinąsias apsaugos priemones, ankstesnė nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo, nors formaliai ir nėra panaikinama, nebesukelia jokių teisinių pasekmių, todėl apeliacinis procesas dėl tokios nutarties yra betikslis ir dėl šios priežasties negalimas. Tokia situacija iš esmės prilygintina apeliacinio apskundimo objekto šinykimui CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punkto prasme.

- 18. Nagrinėjamoje byloje Tauragės apylinkės teismas 2021 m kovo 15 d. nutartimi tenkino ieškovės prašymą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir įpareigojo Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos prezidentę S. M. laikinai, iki teismo sprendimo civilinėje byloje Nr. e2-765-439/2021 įsiteisėjimo dienos, įtraukti ieškovę į 2020 metų Lietuvos kultūrizmo ir kūno rengybos federacijos trenerių reitingus. Apeliacinės instancijos teismas apeliacinį procesa, pradėtą pagal atsakovės atskirąjį skundą dėl šios nutarties, nutraukė CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punkto pagrindų, t. y. šinykus apeliacinio apskundimo objektui. Tokį procesinį sprendimą apeliacinės instancijos teismas motyvavo tuo, kad Tauragės apylinkės teismo 2021 m kovo 15 d. nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo yra įvykdyta ieškovė buvo įtraukta į 2020 metų trenerių reitingus, todėl atskirojo skundo nagrinėjimas tapo teisiškai neaktualus, nes jis nebesukeltų jokių procesinių pasekmių. Atsakovė kasaciniame skunde nesutinka, kad nutarties dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo įvykdymas lemia apeliacinio proceso negalimumą, teigia, kad jos apeliacijos teisė skundžiamu procesiniu sprendimu buvo pažeista. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus pripažįsta teisiškai pagrįstais.
- 19. Nutartys dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo yra vykdomos skubiai, o atskirojo skundo dėl nutarties dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo padavimas nesustabdo nutarties vykdymo (CPK 152 straipsnio 1, 3 dalys). CPK 152 straipsnio 1 ir 3 dalių nuostatos iš esmės atkartotos ir CPK 282 straipsnio 1 dalyje. Taigi, civilinio proceso įstatymas nustato, kad galiojanti nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo turi privalomąjį pobūdį ir turi būti vykdoma nepaisant to, kad dėl tokios nutarties paduotas ir nagrinėjamas atskirasis skundas. Dėl šios priežasties proceso teisės normų aškinimas, apeliacinio proceso dėl nutarties taikyti laikinąsias apsaugos priemones negalinumą susiejantis išmiriari su šios nutarties pykdymų, yra teisiškai ydingas toks aiškinimas iš esmės lemia, kad asmuo, kurio atžvilgiu taikytos laikinosios apsaugos priemonės, norėdamas pasinaudoti įstatymo jam suteikta apeliacijos teise turėtų pažeisti imperatyvias teisės normas, reikalaujančias nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo vykdyti skubiai.
- 20. Teisėjų kolegija taip pat pripažįsta teisiškai pagrįstu kasacinio skundo argumentą, kad apelacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, nepagristai rėmėsi nutartyje nurodyta apygardų teismų praktika. Apelacinės instancijos teismo nutartyje nurodytose bylose apelacinis procesas pagal atskirąjį skundą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo teismų buvo nutrauktas atsižvelgiant į tai, kad atskirojo skundo nagrinėjimo metu byla pirmosios instancijos teisme jau buvo šīragrinėta ir siteisėjęs sprendimas dėl ginčo esmės, t. y. laikinosioms apsaugos priemonėms buvo taikomos CPK 150 straipsnyje įtvirtintos teismės pasekmės. Nagrinėjant atsakovės atskirąjį skundą šioje byloje, bylos nagrinėjimas iš esmės pirmosios instancijos teisme dar nebuvo baigtas, byloje taip pat nenustatyta, kad iki atsakovės atskirojo skundo nagrinėjimo pradžios apeliacine tvarka skundžiama nutartimi taikytos laikinosios apsaugos priemonės pirmosios instancijos teismo būtų buvusios panaikintos ar pakeistos.
- 21. Taigi, kasaciniame skunde atsakovė pagrįstai teigia, kad nutraukti apeliacinį procesą nagrinėjamoje byloje pagal CPK 315 straipsnio 2 dalies 3 punktą nebuvo teisinio pagrindo.

Dėl bylos procesinės baigties

22. Apibendrindama nurodytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, spręsdamas klausimą dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo pagrįstumo, netinkamai taikė proceso teisės normas ir nepagrįstai nutraukė apeliacinį procesą vadovaudamasis <u>CPK 315 straipsnio</u> 2 dalies 3 punktu konstatuodamas, jog byloje neliko apeliacijos objekto, t. y. iš esmės nesprendė klausimo dėl taikytų laikinųjų apsaugos priemonių pagrįstumo. Dė ydingo apeliacinio proceso, bylos esmės neatskiedimo, skundžama apeliacinės instancijos teismo nutartis panaikinama ir byla perduodama nagrinėti iš esmės apeliacinės instancijos teismi iš naujo (<u>CPK</u> 359 straipsnio 1 dalies 5 punktas, 346 straipsnio 2 dalies 1, 2 punktai).

Dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo

23. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. kovo 28 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 7,28 Eur tokių išlaidų. Kasaciniam teismui nusprendus bylą grąžinti apeliacinės instancijos teismui nagrinėti iš naujo, bylos šalių ir teismo turėtų bylinėjimosi išlaidų paskirstymo klausimas paliktinas spręsti apeliacinės instancijos teismui (CPK 93 straipsnis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 5 punktu ir 362 straipsniu,

nutaria

Panaikinti Klaipėdos apygardos teismo 2021 m. gegužės 13 d. nutartį ir bylą perduoti nagrinėti iš naujo apeliacinės instancijos teismui. Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsitesėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukavinienė

Gediminas Sagatys